

Bildene over viser to utgaver av sålbenbeslag. Til venstre vises en mangelfull utførelse, mens på bildet til høyre tilfredsstillende håndverksmessige krav som stilles til et sålbenbeslag. Situasjonen viser et typisk eksempel fra en norsk byggeplass. I dette tilfellet hadde arkitekten prosjektert og beskrevet sålbenbeslaget som vist i høyre bilde. Mens entreprenøren på sin side fant dette for komplisert og prøvde seg med en forenklet utgave – eller kanskje han ikke visste bedre?

SÅLBENKESLAG

Tekst og illustrasjoner: Franco Bløchlinger, Metallplan

Sålbenkeslag ser dessverre ut til å være et glemt kapittel i Norge.

Selv om formuttrykk og finesser kan variere fra sted til sted og land til land, er det likevel visse grunnleggende prinsipper som må følges dersom man skal oppnå et vel-funksjonerende sålbenkeslag.

Disse prinsippene er så enkle at det er vanskelig å tro

at det er mangel på kunnskap som er årsaken til de mange «forenklinger» som for tiden dukker opp på norske fasader. Er det totalentreprenørers profittjag som resulterer i disse tvilsomme løsningene?

La oss si at den prosjekterende har utført sitt arbeide på en samvittighetsfull måte og har etterstrebet den riktige løsningen. NBIs byggdetaljer, Norsk Standard og spesialister er konsultert, og konklusjonene er nedfelt i detaljtegninger og beskrivelse. Dermed burde både byggherre og arkitekt normalt kunne føle seg trygge på at også denne detaljen er godt ivaretatt.

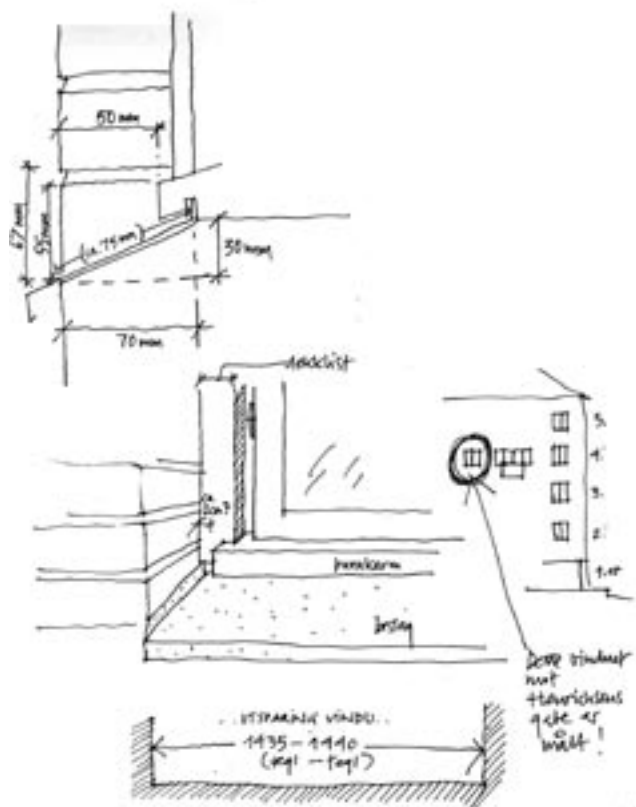
Den utførende

Ofte vil entreprenøren påberope seg et visst spillerom mht. den endelige utforming av beslaget: I det følgende vises eksempler der dette spillerommet må sies å være misbrukt.

Etter min mening finner vi kilden til problemene i dagens utdannelsesystem. Den nære tilknytningen mellom læring og praksis er forsvunnet. Utdannelsesplanen synes mangelfull og lite tillitvekkende. (Fagutdannelsen i Zürich var for meg kronen på verket – jeg husker stoltheten over å være en håndverker av ypperste klasse med sertifikat og det hele.)

Blikkenslagerarbeid er i dag blitt et nærmest negativt ladet ord som gir opphav til lange diskusjoner blant aktørene om hva som er rett eller galt – til kundens fortvilelse.

Bildene på neste side illustrerer manglende forståelse for håndverkets finesser. De viste detaljene er ikke i tråd med god håndverkskikk. Byggherren har ingen grunn til å akseptere slik utførelse, som må sies å være mangelfull på alle områder.

Ikke direkte kvalitetshåndverk...

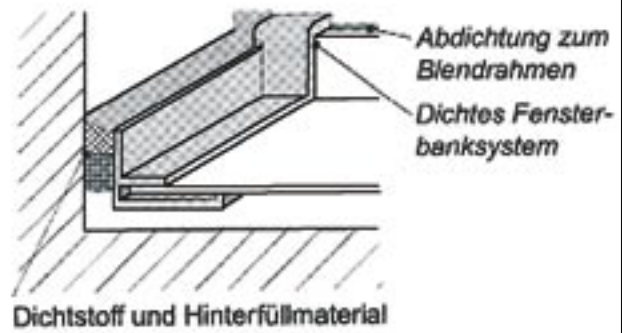
Innpussing av beslag uten rom for bevegelse. Kamspiker i front?

Hva er levetiden for dette beslaget? 1-2 år?

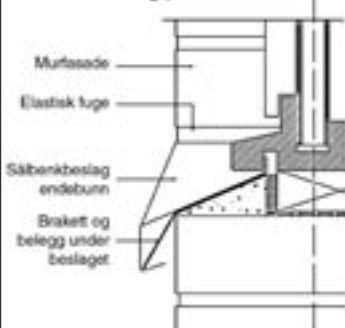
Disse bildene er utlånt av sivilingeniør Erik Algaard, rådg. ingeniør i bygningssysikk og materialteknologi, Muti-consult AS. De inngår i hans skrekkkabinett for dårlig detaljforståelse og håndverksskikk.

Våre europeiske kolleger, f.eks. i Tyskland, har beslagløsninger som blir betraktet som ukonvensjonelle her. Her vises en sålbenk av aluminium med tykkelse 2 mm og påsatte endebunner. Profilene brukes som endebunn og pussekant. Sålbenken beveger seg fritt i profilet, samtidig som tetting mellom puss og profil er ivarettatt.

Sålbenkbeslag på stedet

Sålbenkens form

Sålbenk utfoldet for produksjon

Sålbenkbeslaget er knekt opp direkte i utkrasset fuge, det bakre hjørnet er faset sammen (vikfals). I etterkant skal beslagets fuger med elastisk, eddiksyrefri, uv-bestendig fugemasse.

Også her ville det vært en fordel om man fuget ut mellom horisontal vinduskarm og sålbenkbeslaget. Fuging må utføres av profesjonelle firmaer.

Unngå de vanligste feilene

Skjøting: Velg materialer med gode loddeegenskaper.

- Innpussing:**
1. I smyg må det ikke pusses over beslaget opprett med tiden løsner dette og går i oppløsning. Beslaget beveger seg under temperaturforandringer.
 2. Ved lange lengder, der det ønskes en puss-overgang mot beslaget, skal pussingen ikke være i direkte kontakt med sålbenken. Det må brukes en overgang i form av et innmurt profil eller beslag.
 3. Beslagene må ikke festes direkte i sålbenken som på bildet til venstre, spiker sitter generelt dårlig i endevend og kryssfinér.
 4. Sålbenkens svakeste punkt er hjørnene. Ved normal regnpåkjønning vil det lett oppstå lekkasjer med følgeskader. Derfor må oppkantene være tette og fuget inn i smyget.
 5. Oppkanten som er ført opp i vannfalsen er ofte utformet slik at den ikke gir noen effektiv stoppefunksjon. Det bør da benyttes fugemasse mellom beslag og vindu.
 6. Alle sålbenkbeslag trenger mekanisk innfesting; braketter eller kontinuerlige feste-beslag dimensjonert for lokale forhold.
 7. Ved rehabilitering av gammel, murt sålbenk og med fare for oppsprekking av avrettingslaget, bør sålbenkbeslaget hellimes.
 8. Dilatasjonsfuger i murverket må være gjennomgående, dvs. de skal også gå gjennom beslaget (på samme sted).
 9. Sålbenkbeslag skal ha et minimums-overheng på 30 mm og en tilbakekant på ca. 20 mm for å ha tilstrekkelig stivhet.
 10. Det skal være kondensavviser mellom beslag og eksisterende underlag, f.eks. foliebelegg.

